

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 4. Utrùm actus fidei divinæ sit liber & honestus speciali honestate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83614)

RESPONSIO II.

Voluntatis imperium ad fidem divinam prærequiritur, supponit iudicium practicè practicum de credibilitate veritatis reuelatæ propter reuelationem divinam.

Prob. Voluntatis imperium ad fidem divinam prærequiritur, supponit sufficientem propositionem motivam, propter quod elicitur; nam voluntas non fertur in incognitum. Atqui motivum, propter quod elicitur imperium voluntatis ad fidem divinam prærequiritur, est obligatio vel saltem honestas credendi veritatem reuelatam cum firmitate summa præcisè propter reuelationem. Ergo imperium voluntatis, ad fidem divinam prærequiritur, supponit sufficientem propositionem honestatis vel obligationis credendi veritatem reuelatam cum firmitate summa præcisè propter reuelationem divinam. Atqui actus, quo intellectus voluntati proponit talem honestatem vel obligationem, dicitur iudicium practicè practicum de credibilitate veritatis reuelatæ propter reuelationem divinam, quia ordinatur proximè ad praxim & ad exercitium fidei divinæ. Ergo, &c.

RESPONSIO III.

Judicium practicè practicum, piæ credulitati prærequiritur, supponit iudicium speculativum de existentia, aut saltem prudenti credibilitate reuelationis.

Prob. Nam iudicium speculativum de existentia aut saltem prudenti credibilitate reuelationis, est actus, quo intellectus evidenter iudicat evidentiam morali reuelationem existere, aut saltem non posse nisi imprudenter negari existere, sed è contra posse firmissimè credi existere. Atqui talis actus necessariò præsupponitur iudicio practicè practico, ad piam credulitatem prærequiritur; nam hoc iudicium essentialiter debet esse prudens; cum impossibile sit piam credulitatem concipi ex iudicio practicè practico imprudenti: non esset autem prudens, sed imprudens, nisi præter alius actus, quo intellectus evidenter evidentiam morali cognosceret reuelationem existere, aut saltem non nisi imprudenter posse negari existere, & è contra posse firmissimè credi existere, Ergo, &c.

Hoc autem iudicium speculativum etiam quandoque supponit aliquem actum voluntatis liberum, & examen motivorum credibilitatis, quandoque verò non supponit: nam cum reuelatio proponitur ad credendum, vel intellectus ita illustratur circa argumenta credibilitatis proposita, ut cum auxilio Spiritus sancti illum corroborantis & elevantis, statim condignè æstimet argumenta illa, illorumque moralem evidentiam attingat, quantum oportet ut evidenter iudicet existentiam reuelationis, aut saltem prudentem credibilitatem, & tunc iudicium speculativum de existentia vel prudenti credibilitate reuelationis non supponit ullum actum voluntatis positivum, ullumque examen argumentorum credibilitatis: vel intellectus non ita adjuvatur, ut statim argumenta credibilitatis condignè æstimet, illorumque evidentiam attingat quantum oportet, ut evidenter iudicetur existentia reuelationis, aut saltem prudens credibilitas ejus existentia, & tunc requiritur aliquis actus voluntatis liber, quo voluntas positivè applicet intellectum ad diligens & prudens examen argumentorum credibilitatis, quo cum adiutorio Spiritus sancti facto, argumentorum illorum evidentia sufficienter apparet ad iudicium speculativum evidens de existentia reuelationis, vel saltem de ejus prudenti credibilitate.

Ex dictis facillè explicatur œconomia fidei divinæ. 1. Itaque, apprehenditur veritas reuelata cum reuelatione & argumentis credibilitatis. 2. Voluntas imperat examen argumentorum credibilitatis. 3. Argumenta credibilitatis ponderantur & examinantur. 4. Intellectus evidenter evidentiam morali iudicat reuelationem existere, vel saltem posse firmissimè credi existere. 5. Evidenter iudicat credendum esse, vel saltem honestum esse credere. 6. Voluntas propter obligationem vel honestatem credendi imperat intel-

lectui, ut credat. 7. Denique sequitur actus, quo intellectus credit, hoc est, cum firmitate appetitivè summa assentitur veritati reuelatæ præcisè propter veracitatem & reuelationem divinam, siue propter veracitatem & reuelationem divinam, creditas propter ipsam reuelationem, ut reflexam virtualiter in se, & veracitatem; quod est fide divina credere.

ARTICULUS IV.

Utrum actus fidei divinæ sit liber & honestus speciali honestate.

RESPONSIO. I.

Actus fidei divinæ est positivè voluntarius & liber. *Prob.* 1. ex Scriptura. Nam Marci cap. ult. dicitur: *Qui crediderit & baptizatus fuerit, salvus erit: qui verò non crediderit, condemnabitur.* Quibus verbis manifestè innuitur, in libera hominum potestate positum esse, ut positis omnibus ad fidem divinam præquisitis, credant, vel non credant fide divinæ.

2. Ratione. Nam, ut supra probatum est, fides divina supponit liberum voluntatis imperium, quo intellectus determinatur ad assentiendum super omnia rebus à Deo reuelatis præcisè propter auctoritatem Dei reuelantis. Ergo fides divina positivè libera est, non intrinsecè & immediatè, quia non est à potentia se ipsam determinante, sed mediatè & intrinsecè, quia elicitur ex libero imperio voluntatis liberè determinantis & applicantis intellectum ad actum, quo assentitur super omnia rebus à Deo reuelatis præcisè propter auctoritatem Dei reuelantis.

Dixi autem, positivè, quia fides divina non est merè negativè libera, quales sunt omnes illi actus, qui ab intellectu eliciuntur, voluntate præcisè non impediante, nec avertente intellectum à consideratione motivorum, quorum evidentia necessitatur ad actus illos.

Dices. Si intellectus non à se ipso, sed à voluntate determinatur ad actum fidei divinæ, actus fidei divinæ non est liber, sed necessarius. R. non esse liberum respectu intellectus, à quo elicitur, sed esse respectu voluntatis, à qua imperatur. Unde sequitur tantum, quod verum est, actum fidei divinæ non esse intrinsecè liberum, sed extrinsecè tantum.

RESPONSIO II.

Actus fidei divinæ habet specialem honestatem objectivam intrinsecam.

Prob. Illud habet specialem honestatem objectivam intrinsecam, quod est per se laudabile, per se expetibile, per se honorificum Deo, per se consentaneum rectæ rationi. Atqui talis est fides divina. Homo enim per fidem divinam adherendo cum firmitate appetitivè summa veritati reuelatæ præcisè propter veracitatem & reuelationem divinam, generalissimè, plenissimè & absolutissimè se submittit auctoritati divinæ. At sic se auctoritati divinæ submittere, est aliquid per se expetibile, per se laudabile, per se rectæ rationi maximè conueniens, & Deo honorificum.

RESPONSIO III.

Actus fidei divinæ habet etiam specialem honestatem formalem, non intrinsecam, sed extrinsecam.

Prob. Nam actus imperatus habet specialem honestatem formalem extrinsecam, quando actus imperans habet specialem honestatem formalem intrinsecam: sicut enim actus imperatus extrinsecè denominatur liber actu imperante intrinsecè libero, ita denominatur extrinsecè honestus honestate formali ab actu imperante intrinsecè honesto formaliter. Atqui actus, à quo imperatur fides divina, habet specialem honestatem formalem intrinsecam: nam liberè tendit secundum rectam rationem in objectum specialiter honestum. 1. Tendit in objectum honestum specialiter: tendit enim in fidem divinam, quam impe-

imperat, & quæ habet specialem honestatem objectivam. 2. Tendit liberè: est enim liber, & liberè imperat fidem divinam. 3. Tendit secundum rectam rationem: quia tendit ex affectu obediendi Deo, & supremæ ejus auctoritati sese submittendi generaliter, plenè & absolute. Ergo, &c. Ex dictis patet, ex fide divinæ, & actu voluntatis illam imperante, resultare unicum moraliter & totalem actum, formaliter liberum, honestum, & meritorium. Hoc sensu Patres & Concilia dicunt fidem divinam esse initium meriti & salutis.

ARTICULUS V.

Utrum actus fidei divinæ, & alii actus ad illum prærequisiti, sint supernaturales.

RESPONSIO I.

Actus fidei divinæ supernaturalis est. *Prob.* Nam actus ille supernaturalis est, qui superat vires naturæ, nec produci potest sine adjutorio speciali, & planè indebito. Atqui actus fidei divinæ talis est. Ergo, &c. *Prob. min. 1.* Ex Scriptura. Nam dicitur Ephes. c. 2. *Gratia salvati estis per fidem, & hoc non ex vobis, Dei enim donum est.* Et Philip. c. 1. *Vobis donatum est pro Christo, non solum ut in eum credatis, &c.* 2. Ex S. Augustino, toto ferè libro de præd. Sancti. 3. Ex Conc. Trid. sess. 6. can. 3. ubi ait: *Si quis dixerit hominem credere posse, sicut oportet... anathema sit.*

RESPONSIO II.

Imperium voluntatis, ad actum fidei divinæ prærequisitum, supernaturale est.

Prob. Nam tale imperium non potest produci sine adjutorio gratiæ. Ergo, &c. *Prob. ant. 1.* Ex Apostolo ad Philip. c. 2. *Deus est, inquit, qui operatur in vobis & velle & perficere pro bona voluntate.* 2. Ex S. Augustino lib. de Spiritu & lit. c. 33. *Nec istam voluntatem, inquit, qua credit Deo, dici potest homo habere, quam non acceperit (per gratiam) quando quidem vocante Deo surgit de libero arbitrio, quod naturaliter, cum crearetur, acceperit.* 3. Ex Conc. Araulicano can. 5. ubi definitur, *ipsum credulitatis affectum per gratia donum, id est, per inspirationem Spiritus sancti corrigenstem voluntatem nostram ab infidelitate ad fidem, nobis inesse.*

Dices. Posita & cognita sufficienti credibilitate testimonii humani, possumus naturaliter velle credere propter testimonium humanum. Ergo pariter posita & cognita sufficienti credibilitate testimonii divini, naturaliter possumus velle credere propter testimonium divinum. R. neg. conf. Quæ non magis valet, quam ista: Cognita amabilitate objecti creati, possumus naturaliter amare illud objectum propter ejus bonitatem cognitam. Ergo pariter cognita amabilitate Dei, possumus naturaliter amare Deum propter ejus bonitatem cognitam.

Itaque possumus naturaliter velle credere propter testimonium humanum præcognitum, sicut naturaliter possumus velle amare objectum creatum propter ejus amabilitatem præcognitam, quia nulla in ejusmodi actibus exercendis difficultas occurrit, quæ non possit solis naturæ viribus vinci. At non possumus naturaliter velle credere propter testimonium divinum, etiam sufficienter præcognitum, sicut nec possumus naturaliter velle amare Deum propter ejus bonitatem, etiam sufficienter præcognitam, quia in præsentis statu naturæ lapsæ tanta est voluntatis humanæ infirmitas, tantus torpor & languor, ut sine gratia excitante, lanante & corroborante, non possit ita affici obligatione vel honestate credendi propter testimonium divinum, quantumvis credibiliter propositum, ut ex tali obligatione vel honestate velit credere propter testimonium divinum; sicut nec absque hujusmodi gratia ita potest affici ad bonitatem divinam, quamvis sufficientissimè cognitam, ut propter illam velit ama-

re Deum; quod utrumque ex Scripturis, Patribus & Conciliis satis superque constat.

RESPONSIO III.

Judicium practicè practicum, ad pium credendi affectum prærequisitum, est supernaturale.

Prob. Omnis cogitatio salutaris excedit vires naturæ, & nulla produci potest sine adjutorio gratiæ. Atqui judicium practicè practicum, quod prærequisitum ad pium credendi affectum, est cogitatio salutaris. Ergo, &c. Minor est extra controversiam; nam hoc judicium conducit ad salutem; cum sit actus, quo cogitur sicut oportet ad credendum fide divinæ. *Prob. ergo major ex Scriptura.* Nam Apostolus 2. Cor. cap. 3. ita loquitur: *Non quod sufficientes simus cogitare aliquid à nobis, quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex Deo est.* Ex quibus verbis sic contra Massilienses argumentatur S. Augustinus lib. de præd. Sanctorum c. 2. *Nemo sibi sufficit vel ad incipiendam vel ad perficiendam fidem, sed sufficientia nostra ex Deo est; quoniam fides, si non cogitur, nulla est, & non sumus idonei cogitare aliquid ex nobis, quasi ex nobis metipsis, sed sufficientia nostra ex Deo est.* Ergo ex S. Doctore, cogitatio, quæ præcedit fidem divinam, & ipsam voluntatem credendi, hoc est, judicium de credibilitate, non potest esse ex solis viribus naturæ, sed ad illud, adjutorium interioris gratiæ intellectum illuminantis prærequisitur.

RESPONSIO IV.

Supernaturale etiam est judicium speculativum de existentia revelationis, vel ejus credibilitate, evidens evidentiæ morali absoluta, & sufficiente respectu omnium ad credendum cum certitudine apprehensivè summa.

Prob. Nam tale judicium est actus, quo condignè & sicut oportet æstimantur argumenta credibilitatis. Atqui argumenta credibilitatis non possunt condignè & sicut oportet æstimari sine adjutorio gratiæ interioris intellectum illuminantis: nam supernaturalia sunt, & consequenter naturalem intelligentiam superant. Ergo judicium speculativum, &c. haberi non potest sine interiore gratia intellectum illuminante, proindeque naturales intellectus humani vires excedit.

Porrò dixi, judicium speculativum de existentia revelationis, vel ejus credibilitate, evidens evidentiæ morali absoluta, &c. Nam judicium speculativum de credibilitate revelationis, & rei revelatæ propter revelationem, evidens evidentiæ morali respectiva, & solum sufficiente pro aliquibus, putà pro rusticis, vel pueris, cum fundetur v. g. in sola auctoritate parochi vel parentis, sine fundamento diceretur esse supernaturale; gratis enim requireretur adjutorium gratiæ ad percipiendam evidentiæ respectivam, quæ ex ejusmodi auctoritate oritur; cum per se sit satis proportionata intellectui.

Itaque hoc judicium in rusticis & parvulis non magis est supernaturale, quam in aliis prima apprehensio motivorum credibilitatis, quæ tam naturalis est, quam prima perceptio cujusvis alterius objecti naturalis. Unde in rusticis & parvulis, & aliis ejusmodi, prima cognitio supernaturalis est judicium practicè practicum de obligatione vel honestate credendi præcisè propter testimonium divinum.

Quando igitur rusticus credit fide divinæ, 1. naturaliter apprehendit cum mysterio fidei proposito auctoritatem parochi proponentis. 2. Etiam naturaliter propter auctoritatem parochi proponentis, mysterium, ut revelatum à Deo, judicat evidenter evidentiæ morali respectiva credi posse prudenter mysterium ut revelatum à Deo, nec nisi imprudenter discredere posse. 3. Cum auxilio gratiæ illuminantis, confortantis & determinantis intellectum ejus, judicat obligationem & honestatem sese generaliter, plenè & absolute submittendi auctoritati divinæ, adherendo super omnia mysterio proposito, præcisè propter testimonium divinum. 4. Cum auxilio gratiæ voluntatem excitantis & corroborantis, vult sese generaliter,